

bus sit, prior ergo corporea substantia quae aëris est, ut in legibus prior, aëris corpore liquido dicitur. Quod si corporea substantia, non corporea, sed prima corporum materia, dici putabimus (eā enim aeternā ponit) erit aëris compositus, ex ea substantia, quae semper eadē est, et ex materia corporali, quod nemo mentis non expers, dicet.

Quod Plato uiris agendi, mulieribus patiendi praeter naturam uim infert.

Ita quocūq; ueteris, aut pugnantis, aut impossibilia colliguntur. Sed ad leges redeamus, legem in re ipsa promulgat, qua iubet ne quis uxore ducta, liberis ultra decēniū opā det, nisi non sufficiens circa id tēpus nata ples fuerit, prole aut sufficiētē ait esse, si mas, et femina proceati sunt, quod si aut pestis multos abstulerit, aut iuuentus caesa in plio sit, custodibus legū, tunc pro rogādi tēporis potstatē largitur. Quid dicā? unde incipiā? Quibus uerbis tantā legū repugnātiā icōstantiā, turpitudinē psequar? Alii oēs legū latores ciuitatūq; cōditores, plē sibi nasci ex terra, si posset, uehemēter oportāt, oiaq; genera hoīum multis cōuocant modis, apientes asyla, aduenas in ciuitatē recipiētes si domiciliū in urbe soli cōparauerit, si ciuē uxorē duxerit, si longiusculo tēpore in urbe pmaferit, haec enī beniuolētie signa in alienā ciuitatē sunt, quae cū uiderit, prudētes populorū cōstitutores, statim quos uelut hoies primū recipiebāt, tāquā suos cōplectūtur, et ciuitate libēter donāt, solae Platonis leges, nisi in cōstitutiōe, primordioq; urbis maiores alicuius affuerūt, pellūt post. xx. annos, tā libertum, quae pegrinū, ex quibus, si qui etiā in lucē sue

rūt editi quāuis, quoniā a nascēdo natura dicitur, q̄sq; urbis eius natura ciuis sit, ubi natus, educatusq; est, et uertuntur tamē tāquā alieni, ac in alia loca, quae nūmquā uiderunt iniqu; p̄fici seī cōpellūtur. Videamus igitur quas ipse copias ciuitati p̄stabit, quā multitudinem ciuiū, ingeniosus hō, atq; optimus sp̄uēdo pariet, postea q̄ iquit uxorē duxisti, noli dare operā liberis si sufficiens, tibi proles, idest mas, et femina nati sunt. Nisi de decēnio. Haec leges p̄petuā ciuitatē, sotiis auxilio, hostibus terribilē reddēt? quō erūt p̄petui, alius, qui se tutari p̄ paucitate nequeūt, quō nō cōtēnētur ab oibus, q̄bus multiplicari, crescereq; legibus nō licet? uix etatē poterit hoīs unius hic populus p̄durare. Nam si tumultum finitimi cōcitēt, quid faciēt tā pauci? quicq; milia focorū cōstituis Plato, nec statutum numerū multiplicari p̄mittis, et quoniā si mas, et femina nati sunt liberos procreari plures? nō finis, oēs tui ciues quadruplicato numero, nō erunt plures q̄. xx. milia. Hic si pueroꝝ et puellarūq; numerū, et feminarū subtrahis tribus remotis partibus sola totius numeri pars, quarta relinquetur. Quid igitur quicq; millia militū faciēt, hostibus obuiā ibunt? urbi p̄sidium relinquetur, cōsilia senatus, forū iudices agitabūt, quod si eodē sotiū, atq; amici tēpore oppugnātur, quae auxilia scribentur? an oēs herculeis uiribus dictu futuros tuo putasti, atq; ita tuos milites singulis exercitibus, aciebus, agminibus, sufficere credidisti? qui castra tutabūtur, qui aquarum, qui lignarum, qui frumētatum ibunt? qui ceteros cōmeatus cōnehent? qui cōnehentibus, aquantibus, lignantibus, fru

S iii

mentatibus subsidio erunt? qui locabuntur in insidiis? qui constructa pugnabunt acie? non satis tibi fuit ad corruptissimam hanc urbis tue civium paucitatem constitutendam, quod nullum prorsus hominem in civitatem recipis; quod ab urbe, post .xx. annos omnes extrudis, nec ulterius habitare permittis? quod nemini conubium cum civibus concedis; verummetiam coniugatis viro, et mulieri precipis, legesque sanctas, ne post decimum annum liberis opera det? quid respondebis, si quis tuorum civium hoc te sermone honestissimo, et ipsius nature legibus idoneo agrediatur? Ego Plato uxorem secundam insitas; haustasque, expressasque leges nature duxi non ad procreandum, liberis solum, verum etiam ad fugienda flagitia, scelera; quibus ut plurimum, qui uxores non ducunt, contaminantur; magnus enim est ardor in hominibus venereae voluptatis. Vehementes sunt carnis illae titillationes, quibus ad cognitiones, vel nolentes impellimur. Non absque ratione Cupido ardentis faces, ignita tela tensum arcum, alatis pharetratisque volare ad singulos; ad sapientibus viris fingitur; quam vim, cum philosophia, non tua, sed nature ipsius, ac honestatis, superandam hominibus ratione iubeat, idque faciendum esse cuncti fatemur; statui uxorem ducta, omnes amores meos, omnes libidinis stimulos, omnia veneris fomenta, uxoris charitate constringes. Idque natura ipsa duce omnibus observandum putabam, nam ego Plato mare, et feminam, cum ad procreandos liberos, tum maxime ad honeste vivendum, nuptiali sancti monia convenire arbitrabar, matrimoniumque non rem humanam, id est ab hominibus excogitatam; sed divinitus datam, et divinam dacebam. Vide quae mirabilis res iure videri de-

bet, uoluptas ois, & p̄sertim uenerēa, & honesta max
 me inter se dissident, atq; repugnāt, bellum eni inreco
 ciliabile alteri ad alterū dictum est, nec honestas uolu
 ptati, nec uoluptas hōestati adherere, cōuenireq; ullo
 patitur pacto, sed alterā, ubi alteram adesse senserit, ui
 res amittit, & tamen natura, utraq; idigere uidetur.
 Venere, ut successiōe humanū genus p̄duret, hōestate,
 ut nō euagetur, bestiārū mō, ne se penitus carni dedat,
 sed altius oculos erigat, & unde fit lapsus meminērit.
 Præterea q̄ ex corpore caduco, & immortali aīo cōpositi
 sumus, alterum corpus petit, alterū stabilis animi ratio
 flagitat. Oius matrimōii diuinitus benedictū, o inter
 meratā matrimonialis thori sanctitatē. O, ite gerrimas
 cōnubii uires, noluptatē, & honestatē simul castitatē,
 & luxuriā, corruptionē, & uirginitatē, deus, & natu
 ra in eo cōiunxit, nō enī corrupti sunt, coniugatiq; q̄
 se solos secundum naturæ leges cognouerūt, sed sancti
 sunt, & enī i ipsius ueneris muneribus cōuersentur, uir
 gines tamen reputantur, nō enī corrūpuntur, qui natu
 ræ, ac deo parēt, naturæ autē parēt; qui legitime con
 ueniūt, nec aliter unquā, nisi legitime, idest secundum
 naturæ leges cōiunguntur. In his ego Plato ratioibus
 i ductus uxore duxi, à qua tu me post ānos. x. separas,
 quippe qui nō dare operā liberis sancis, ego fatcor na
 turali me quodā ardore, cupiditatēq; itollerabili, ad cō
 iūctionē intrudi, si naturā sequor creatis liberis legis reus
 sum. Quare tu mihi nunc oro, atq; obsecro, benigne ue
 lis opē cōsilio ferre utrum, qui creātur itrimēdi ante/
 quā nascantur in utero sint, an cōiunctio aduersus na

S iiii

tuæ leges, pudet cætera dicere. Vtrum uelim dicere,
idē enim ex legibus tuis sequitur, nā cum tria sint, pri-
mum naturæ obtēperare, sancta matrimonii iuria nō
uiolare, cumq; stimulus carnis te perurat procreandor-
um liberorū rore, furorē eius extiguere, liberosq; ide-
letum suscipere. Alterum ut incendium quidē ciuium in-
de extinguas, cōceptos liberos antequam in lucē effun-
dantur in utero iterinas. Tertium ut natura flagitioso
facinore abutaris, primū aptissime prohibes, de postre-
mia duobus nihil dicis, utrumq; igitur cōcedere uide-
ris, immo tertium etiā iubes, Nā in octauo, antiquissimā
Laii legē (fuit enī ante troiana tēpora Thebanus rex
Laius pater Edipodis) qui naturæ deprauatores, igni
psequebatur, hāc igitur legē, naturæ idoneā, sanctā,
diuinam, tu penitus spernis, & opus dei esse ais, quic-
q; ad hanc rem cōsentaneum, atq; utile excogitare p-
sundersq; posse, deinde quasi tu deus sis, qui adinuenis-
sti rem humano, scilicet generi, honestissimā legem his
uerbis promulgas. Turpe sit nō oīno agere, sed apte id
agere uxore igitur uti, naturāq; de deū sequi legibus
tuis nō licet, uideo quid uelis, nam hac luce lucidius,
uel uxore abuti, uel puerorū me turpissimos cogis amo-
res complecti. Quod tamen tu scelus turpe non pu-
tas, si occulte agitur, ita honestatem, & turpitudi-
nem non in actiōe, sed in eo quod patrat, aut latrat di-
uinae tuæ statuunt leges. Quare cū neutrum eorū, absq;
flagitioso facinore, fieri posse mihi uideatur, cūq; me
hominē esse cognoscā, nec aliter q; ut hō uiuere ueli.
Vale uale Plato, uale tu & leges tuæ, tu & phylosor

phia tua, quæ aduersus naturã occulte agere nõ putat, nec conscientie stimulis, sed rumoribus hoïum turpe atq; honestũ, definit, recte in his tibi cõuenis Plato, nam q; pudorẽ legibus abstulisti, cõsentaneũ erat, ut cõscientie quoq; de honestate, turpitudineq; iudiciũ funditus euertẽs. Vale igitur tu & mores tui, ualeat diuina tuorum institutorũ maiestas, similibus tui hæc p̄dica, similibus tui scripta hæc tradas, illi legãt, colant, adorẽt, ego cedã atq; abibo, ibiq; patria mihi carissima erit, ubi leges, non hoïum p̄turbationes, sed naturã ducẽ, sequũtur. Hæc o Plato tuorũ ciuiũ aliquis nõ oïno deprauatus, nec à natura legibus procul adhuc doctrina tua remotus, nec in præcipicia deturbatus ad te dicet, cui quid respõdere possis tu uideas, nos aut rogabimur ut eã afferas. Quare si mas, & femina nati sint, liberis ulterius dari operã uetas, affers certe tuo igenio, & præca græcia idignã, moribus tuis dignissimã, pauprimã eni q̄tum fieri põt, & ciuitatẽ publicã, & ciues singulos facis, imo ciuitati nihil prorsus tribuis singulorum cẽsus, nec crescere nec minui nunquã p̄mittis minui dixi, rem ad eo exiguã, ut uix minor possit fieri, quatuor minarũ maximũ cẽsum statuis. Quãtum mina sit illi uiderint, q; de põderibus dixerunt, nos te ip̄m sequimur & à uerbis tuis q̄tum mina apud te ualeat nõ ambiguo, cõsequimur uestigio, nã ubi de nuptiali scribis ipensa, nõ plures q̄ quinq; p̄sonas ex utraq; parte nuptiali conuuiuo a.lesse iubes, ip̄samq; maiorẽ, fieri uetas, miæ minus. Per maximũ ergo cẽsum, ditissimis hoibus tribuis, quem quadraginta hoies, ut ex uerbis colligitur tuis,

nuptiali cena recepti ab sumere possunt. Ad hæc quæ
quæ frugi, paucosq; cōtentā, nec deliciis affluentē ciui-
tatē erigis, tamen quartā eiuscæ cenæ census partē ad
nuptiarū ipē dium cōcedis, unde tuorū cēsuum p̄poten-
ti populo sufficiens, amplitudo q̄stā sit p̄cipitur. Ne igitur
ii cēsus, in nihilum diuisi deoluātur, et si plures
nati essent filii, singulis tamē abste largiuntur, ut ciues
ex summa paupertate in extremā inopiā nō redigātur,
lege itaq; sanxisti, non nisi ad annos decē, si mas et fœ-
miā nati uiuunt dari liberis operā posse. Tu certe Plato
nec usurerū iā senex, nec litterarū monumentis, nec
magnarū urbium quæ tunc multæ in græcia, multæ in
Asia florebat, multæ in Egipto, ubi te p̄grinatū fuisse
constat, intelligere potuisti opibus magis q̄s uirtute
īperia parari, et parata seruari, nā et si alterū alterius
auxilio eget, multaq; urbes altero destitute deciderūt,
uidemus tamē dissipatis opibus, citius ciuitates deserī,
q̄s si ex uirtute in oppositū, laberentur. Tu uero simul
ex opibus et hoīum multitudīe populū priuas, et pau-
citatē ciuiū, pauperiē timens summope laudas. Quid
dicas? Vbi multitudo est, ibi opes decrescunt, minime p̄-
fecto, strenuā enī multitudinē, copia rerū oīum undiq;
sequitur. Quodq; mirabilius est, uix eē pōt multitudo nō
strenua. Testātur apes quæ alueis plenis? diuina opa,
mel et cera cōficiūt, cū pauciores sint aut aluearia p̄ci-
tus reliquunt, aut otio et ignauia cōtabescunt, formi-
carū quoq; genus ut multitudine florescit, sic paucita-
te restiguitur. Quod si hoc in exptibus rōne duce na-
tura sit, q̄to magis hoībus accidet, q̄ cōsulere, hortari

rogare, ac dēiq; suo alter alterū exēplo inflāmare pōt.
Magni ēt populi & ī medio mari, nescio quō, ditantur.
& in cacuminibus montiū, in oībus undiq; affluunt,
& in pestiferis paludibus incolumes florent, infæcūdi
quoq; agri, multitudi, fecundi reddūtur, fecundi pau-
ci in infæcunditatē uertuntur, q̄stas copias in regiōe
tenuissima, p̄clarissima urbis Athenarum habuit, q̄stas
Corinthus in altissimis montibus, q̄stas Mēphis, q̄stas
egyptiæ, Thebe, quātas paulo post Roma? uetra cōme-
moro quæ tibi uera sunt, nobis fabularū uim atq; natu-
rā possident, quibus diuiciis hodie florentissima Venetia-
rum ciuitas, quāuis in medijs paludibus, hitet, redun-
dat? quibus Adrinopolis, quibus Carræ iperū seruilis in
egypto sedes? At hæ oēs maximæ urbes innumerabiliū
hoīum sunt. Gētēs cētēa milia hoīum, Carris hitare fe-
rūtur, & tamē tantā oīum rerū copia ē, ut uilissima eē
cuncta uideātur. Tu paucitatē miraris, ne scilicet in-
opia ciues tui laborent, ego inopiā paucitati adherere
uided. Tu rē familiarē perexiguā facis ac ideo liberos
p̄ creari non sinis, ego multiplicata mulierū fetura, &
rā familiarē crescere, & ciuitatē ampliorē, potētiore,
locupletiorēq; fieri oculis terno. Hæc Plato, non eo lati-
us dixi q̄ putē, uel multo maiora te ingenii acumine
æsequi non potuisse, sed qd̄ uitio animi & mētis atq;
corpis nefaria libidine p̄sum, uel his aptiora nō uidis-
se contēdā, nā si uidisti, eloquētia tamē tua legētū mē-
tis aciē p̄stringere posse spasti. Quid enim subdis? si ta-
mē uel pestis inuētutē abstulerit, uel hostis internitio-
ne ceciderit? custodes legum, plē liberalius pro crea-

ri pmittant, Finge nunc Plato iuuentutē ab hostibus cē-
sam & victores hostes, irruere, utrū ad effeminatē anī-
mum uenerē, an ad moenia ciues qui restant cōuocabi-
mus? ad moenia ut & res cogit & ego sentio, ut tu ad-
uenerē, cur? ut procreata .s. ples, ab irruptione hostiū
nos defendat, qd garris? cereis cereis medius fidius,
militibus si hostes possent repelli, tamē nō expectasses
iuuentutē antea cedi, deinde cereos fingere milites, sed
ut parati essent longe antea fictos deposuisse. Nascitur a-
uero postea multitudo qd nūc pderit? cum uel mō edu-
catur uix in altera aetate arma rite poterit ferre, hostes
ad sunt triūphantes, quid faciemus? quo pacto seruitu-
tē fugiemus, an hostes rogabimus ut expectēt? donec
nobis iuuentus cōcipiatur, nascatur, educetur, donec mi-
litie subire numerā, donec armata in eos insilire possit?
uere uere Plato ciues, tui dicere possunt, ad nefariā ab-
ste uenerē, abusioneq; uxorū, oēs impelli, ad hoc enim
turpissimū libidinis cōmertium, calamū, linguā aīum,
totū te accōmodas. Quod ut aptius fiat, legite queso di-
ligenter que in calce sexti aut repetit, aut cōscribit. Vi-
dit enī uir his in rebus, acutissimus, non mares solū, ut
turpiter agant esse cogēdos, uerū et mulieres, ut pper-
tiantur. Viris necessitatem, agendi attulit, cū ultra deci-
mū mare ac femina natis, dare liberis operā ueret, nā
si naturā ducē sequatur cōceptis, filius, refelli crimen nō
pōt, mulieribus uero uideamus nūc, qua pbitatis simu-
latione pferendi, necessitatē intulit, maiorē natura fo-
minarū generi uel modū uel pudorē imposuit q; mari-
bus. Ita q; pudore occultius attrito, mō se putent aliqd,

existimationis retinere mortē, potius optent q̄ crimina
sua, in populū edent, id cū tu probe noueris, matronas
deligis q̄bus uirorū furor, q̄ alio aīum incēdunt q̄; in
sacris nuptiarū iubetur, ab uxoribus nunciatur, has ma
tronas instituis, ut & mouendo & mitando sceleratos
uiros ab errore suo reuocare conētur, & si nequiverit,
ad legū custodes deferant, eos uero si ter monuerit, nec
quicquā effecerit, populo rē totā acriter atq; criminor
se referre iubes, scriptis illū atq; illū noīantes. Quæ mul
lier Plato rē huiuscemodi suā afferri ad populū uelit?
profsus nulla, hac ergo lege non uiros à facinoroso fla
gitio reuocas, sed mulieres ferre ac p̄peti cogis. nā si à
tanto furore uoluisses quenquā reuocare iudicibus, con
fessione mulieris secretius scita, ueritatē eculeo quere
re iussisses, & cognita re supplicio, naturæ hostē publi
ce quidē cā dicta, noīe autē silentio tradito, q̄; maximo
posses afficeres. Tu uero quid facis. Legite quæ sequū
tur obsecro. Quicūq; uultis Platonis aduersus naturā,
insidias cognoscere, non enī uult ut populi sententia tā
ti reus criminis, extrema patiatur, sed agitari cām in iur
dicio iubet, & supatum & infamē esse & nuptiis pro
creationiq; liberorū, uacare in posterū non posse. Primū
mulierē ifamia q̄; maxima pōt excogitari de decore q̄;
p̄peti cogit, deinde, sine exituq; iudicii a deferendo de
terret, nā nequa uel ignominia atq; de decus, uindicta
dedignata quereretur, nullo cōdēnato supplicio, sed sola in
famie nota, Plato afficit. Postremo ita cōdēnatū ponit
ut ad scelus quo fuit cōdēnatus ipellat, supatus. n. in
iudicio ait infamis sit, ne nuptiis p̄creationiq; filiorū

uacare amplius possit, Infamis quidē scdm te ipm Pla
to, nec in militia, nec i nullo rei pu. munere admittitur,
otiosus ergo, sicut ipse optabat, sedebit, otium uero nulli
magis rei q̄ ueneri seruit, nā si q̄ etate floret, iuueni
les cogitationes negotio non frangit, nulla libidine eius
poterit rō refrēare. Huius otioso uiro pditis moribus cō
suetudine deprauato, uacare nuptiis, p̄ creationiq; filio
rū, legibus tuis nō licet. Quo igitur ipellitur Plato? quo
inqua ipellitur? certe otium mores, cōsuetudo, ueneris cu
piditate adescunt, nec ferre possunt, qd igitur nepos fa
ciet ardens, ad mulierē quāpiā cōfugiet? At noua sibi
nuptiæ nō cōcedūtur, Primā rogabit, ut eū recipiat. At
liberos p̄ creare non licet. Q̄ nō igitur necessitates sibi
natura insitas, cōsuetudine auctas, otio inflāmatas.
Vxorē denuo ducere non pōt, priā rite uti uetatur, ne
cessario igitur, ad hostes naturæ mulieres aut pueros re
fugiet. Qui eū quoniā occulte istitutis tuis, agere licet,
libēter uidebunt, ita et mulieres de decora p̄peti cogit
Plato, nā si qua notā subire publicā, q̄ adeo contēpta
uiuere malit, eū ēt deterret, facietq; ne ignominia nota
ri turpissima uelit, sola spe i certioris, in iudicio uictō
rie, quæ ēt. si certior esset, nullā sp̄retæ spurcissimæq;
p̄tractat, uindictā afferat, et uires tū otio, tū nouarū
nuptiarū priuatione, ad nefariam uenerē conuertit.

Quod platonis scripta, p̄cepta, institu
ta græciam perdiderunt.

HEc de legibus sparsim confuseq; dicta, ne aut
turpitudine ipsarū aut repugnātia rerū, aut au
thoris incōstātia lateat breuiter, et sicut fors